

ספר

אמרי שפר

מערכות תורניות, ביאורים וחידושים,
ליבון סוגיות ומחקרים הלכתיים.

חברתיו וערכתיו בעזרת החונן לאדם דעת
ע"ה משה ב"ר מסעוד אשר זצ"ל פינמו ס"ט
ראש ישיבת פאר משה
ורב השכונות בצפון פתח תקוה

פה פתח תקוה יע"א
שנת יברכך ה' מציון וראה "בטוב ירושלים כל ימי חיך" (תשס"ג) לפ"ק

סימן ג

בענין חבר שמת והניח מגורה מלאה פירות

והנה השפת אמת בסוגיין כתב לתרץ את קושית התוס' רי"ד, וכי וז"ל ואע"ג דחבר מסתמא אינו מערים, מ"מ כיון דאפשר שהערים, מצרפינן לספק דשמא תיקנס כמש"כ התוס' בכתובות (ט.) דאפי' מידי דלא שכיח מצרפינן לספק ספיקא, אם אינו רוב גמור ע"ש עכ"ל. וא"כ מוכח לדעת התוס' בכתובות וכמבואר בשפ"א, דהשתא אפי' דהספק השני הוי ספיקא דלא שכיח, דהא בחבר מיירי, וחבר ודאי אינו מערים אבל מ"מ כיון דבכ"ז איכא צד דשמא הערים הוי ספיקא, ואעפ"י דזה אינו ספק שקול, אפי"ה כיון דאיכא ספק א' דשמא עישרם, דזה הוי ספק השקול, בכה"ג לענין ספק שני כל צד ספק מצטרף לספק ספיקא, וכמבואר בתוס' בכתובות.

והשתא צ"כ בדעת התוס' רי"ד, דמאי קושיא, דאפי' הוי ספק דלא שכיח דמיירי בחבר, מ"מ ספק זה מצטרף לס"ס, וכנ"ל. משמע להדיא, דתוס' רי"ד ס"ל דע"מ להצטרף ולהיות ס"ס בעי' תרי ספיקא דספק השקול, וצ"כ במאי פליגי.

והנראה בזה, בהקדם מ"ש לברר בהאי דינא דס"ס דאמרי' לקולא, מה הוא טעמא דמילתא, דאיכא בזה פלוגתא רבוותא, דדעת רוב האחרונים ז"ל דמהני ס"ס מטעמא דרוב, דאיכא רוב צדדים

איתא בגמ' פסחים (ט.), ואין ספק מוציא מידי ודאי, והא תניא חבר שמת והניח מגורה מלאה פירות, ואפי' הן בני יומן הרי הן בחזקת מתוקנים, והא הכא דודאי טבילי הני פירי, וספק מעושרין וספק לא מעושרין, וקאתי ספק ומוציא מידי ודאי, ומפרקי' בגמ', ואב"א ספק וספק הוא, דילמא מעיקרא אימור דלא טבילי, כר' אושעיא, דאמר ר' אושעיא מערים אדם על תבואתו ומכניסה במרץ שלה, כדי שתהא בהמתו אוכלת ופטורה מן המעשר, ע"כ.

והקשה בזה התוס' רי"ד בסוגיין בד"ה דאמר ר' אושעיא וכו', עוד מקשים וכי מחשדו חברים להפקיע תבואתם מידי מעשר. וז"ל לתרץ שאין כוונתם ליטול המעשרות, אלא כדי שלא יבואו בהם לידו תקלה, כדאמרי' בריש פ' כיצד מברכין ובפ' הזורק וכו' אמר רבב"ח אמר ר' יוחנן משום ר' יהודה ב"ר אילעאי, בא וראה, שלא כדורות ראשונים דורות האחרונים, דורות ראשונים היו מכניסין דרך טרקסמון כדי לחייבן במעשר, ודורות אחרונים היו מכניסין פירותיהן דרך גנות ודרך קרפיפות כדי לפוטין מן המעשר, דאמר ר' ינאי אין הטבל מתחייב במעשר, עד שיראה פני הבית שנאמר בערתי הקודש מן הבית, אלמא דורות האחרונים היו מתכוונים להפטר מחיוב המעשרות, ואפי' החברים שבהן, עכ"ל.